

Raadsvoorstel

Datum raad	6 april 2023	Zaaknummer	2256879
Datum college	7 maart 2023	Portefeuille	Sport, Onderwijs, Recreatie & Toerisme J.T.M.M. van Gerwen
Onderwerp	Instemming natuur- en landschapspark Vlagheideberg		

Samenvatting

Op 9 februari 2023 is het natuur- en landschapspark Vlagheideberg besproken met de raad tijdens een beeldvormende avond. De veelheid aan vragen en opmerkingen maakt duidelijk dat de ontwikkeling ook bij de raad leeft o.a. aangaande het zonnepark, de natuur- en landschapsontwikkeling en de locatie van de horeca. In dit raadsvoorstel is deze input waar relevant verwerkt.

In december 2020 heeft het college ingestemd met een verkenning naar het natuur- en landschapspark op de Vlagheideberg en in de directe omgeving daarvan. Bij de verkenning diende ook rekening gehouden te worden met de planvorming voor een zonnepark op de berg.

Er is uitgebreid aandacht besteed aan participatie en intensief overlegd met de initiatiefnemer van het zonnepark.

De resultaten van de verkenning zijn vastgelegd in de volgende drie eindrapportages:

1. *'Gemeente Meierijstad, natuur- en landschapspark Vlagheideberg, Visie en schetsontwerp'*
2. *'Doorontwikkeling toeristisch-recreatief concept Vlagheide tot een natuur- en landschapspark'*
3. *'Globale kostenraming natuur- en Landschapspark Vlagheide'*
4. *'Quickscan soortenbescherming Vlagheideberg Meierijstad'*

Het rapport *'Gemeente Meierijstad, natuur- en landschapspark Vlagheideberg, Visie en schetsontwerp'* is te beschouwen als hoofdrapport, waarin ook de hoofdlijnen van de andere rapportages zijn opgenomen.

Het resultaat is een visie en schetsontwerp voor Vlagheideberg en haar omgeving en geeft invulling aan de wens tot de recreatieve ontwikkeling van het gebied. In de visie wordt Vlagheide gezien als een 'Central park' voor Meierijstad. Op de berg is een recreatief concept rondom wandelen, fietsen en spelen voorzien met behoud de weidsheid van het landschap. In de omgeving ligt de focus op natuurontwikkeling en enkele bedrijfsmatige recreatieve

ontwikkelingen.. Er is sprake van een breed gedragen visie en schetsontwerp. Hierbij vraagt, gezien de reacties, met name het onderdeel zonnepark nog aandacht. In mindere mate geldt dit ook voor de Natuurpoort. Het proces heeft geleid tot nieuwe energie in het gebied. Vele stakeholders zien kansen dat er (eindelijk) wat gaat gebeuren.

Belangrijk is een goede en veilige ontsluiting van het natuur- en landschapspark Vlagheide voor de groei in bezoekersstromen. Dit heeft raakvlakken met de ontsluiting van bedrijventerrein Duin-Vlagheide, waar op dit moment de verplaatsing en ontwikkeling van een nieuw terrein van Den Ouden speelt

In TiMM is als onderwerp 5.12 de aanleg van het natuur- en landschapspark Vlagheideberg opgenomen met in 2023 de voorbereiding en in 2024 de realisatie van het publieke deel van de investeringen en de uitvraag naar private partijen. Daarbij is als doorkijk ook al een investeringsbedrag opgenomen van 3,5 mln euro, waarover nog separaat besluitvorming plaatsvindt via kadernota's en/of programmabegrotingen.

T.b.v.de voorbereiding in 2023 is een budget nodig van € 300.000,-. Hierin is niet voorzien in TiMM. Vandaar het verzoek om dit bedrag beschikbaar te stellen als voorbereidingskrediet. Met dit krediet wordt projectleiding ingevuld en worden diverse voorbereidende werkzaamheden uitgevoerd om een definitief besluit over de 3.5 mln euro te kunnen nemen (ecologisch onderzoek, uitwerking van infrastructuur, planologische verankering, uitwerking op bestekniveau, etc).

Doelstelling

Met een besluit over de visie en het schetsontwerp van een natuur- en landschapspark Vlagheideberg wordt een stap gezet in een langgekoesterde wens tot een recreatieve invulling van het gebied Vlagheide.

Met het beschikbaar stellen van het voorbereidingskrediet wordt toegewerkt naar een besluit over de 3,5 mln euro die in TiMM is opgenomen voor 2024. Tijdens deze voorbereidingen wordt ook aandacht besteed aan afstemming met andere ontwikkelingen in het gebied (mobiliteit, ontwikkeling bedrijventerrein Duin).

Relatie met programmabegroting en/of Mijlpalen van Meierijstad

In het collegewerkprogramma 'Thuis in Meierijstad, Mijlpalen 2023-2026' (TiMM) is als onderwerp 5.12 de aanleg van het natuur- en landschapspark Vlagheideberg opgenomen met in 2023 de voorbereiding en in 2024 de realisatie van het publieke deel van de investeringen en de uitvraag naar private partijen. In TiMM is als doorkijk ook al een investeringsbedrag opgenomen van 3,5 mln euro, waarover separaat besluitvorming plaatsvindt via kadernota's en/of programmabegrotingen.

Dit investeringsbedrag is gebaseerd op een door een extern bureau uitgevoerde kostenraming. Deze kwam tot een totale investering van 4,7 mln euro. In deze investering zit ook het in het schetsontwerp opgenomen vlonderpad over het zonnepark (1,4 mln euro). Dit is er uitgehaald omdat dit op voorhand niet haalbaar geacht wordt (vandalisme, aansprakelijkheid). Aan de andere kant is er een bedrag van 200K toegevoegd. In TiMM (5.12) is namelijk ook opgenomen een investering in een kunstwerk in het kader van natuur- en landschapspark. Totaal komt het investeringsbedrag hiermee op 3,5 mln euro.

Behandeling in commissie

23 maart 2023

Ontwerpbesluit gemeenteraad

- Instemmen met de visie en het schetsontwerp van een natuur- en landschapspark op en om de Vlagheideberg.
- Instemmen met een voorbereidingskrediet van € 300.000,-. De kapitaallasten hiervan (zijnde € 13.000) ten laste te brengen van het exploitatieresultaat.

Waarom naar de raad

De doorontwikkeling van Vlagheideberg als recreatieve cluster is een majeure ontwikkeling waarvoor instemming van de gemeenteraad gewenst is. Het is aan de raad om het gevraagde voorbereidingskrediet van € 300.000,- beschikbaar te stellen. Op 9 februari 2023 is het natuur- en landschapspark ter voorbereiding op de besluitvorming hierover besproken met de raad tijdens een beeldvormende avond.

Onderwerp

Instemming natuur- en landschapspark Vlagheideberg

Aanleiding

Reeds in 2006 is in het Masterplan Vlagheide de recreatieve doorontwikkeling van Vlagheide opgenomen, destijds vastgesteld door de voormalige gemeenten Schijndel, Veghel en Sint-Oedenrode. Hierin is het gebied aangemerkt als zogenaamde recreatieve poort. De gemeente Meierijstad heeft deze ambitie overgenomen. De doorontwikkeling van Vlagheide is ook opgenomen in de 'Visie Recreatie en Toerisme' (2018), in 'Mijlpalen voor Meierijstad 2017-2022' en 'Thuis in Meierijstad, Mijlpalen 2023-2026'. In de verkenning is ook rekening gehouden te worden met de planvorming voor een zonnepark op de berg. In november 2019 is het afwegingskader 'De toekomst van zon en wind in Meierijstad' vastgesteld en in augustus 2020 is een besluit genomen voor een verkenning van een zonnepark op Vlagheide.

Argumenten

1.1 Past in diverse beleidskaders

De doorontwikkeling van Vlagheide is opgenomen in de 'Visie Recreatie en Toerisme' en 'Thuis in Meierijstad, Mijlpalen 2023-2026'. Vlagheide maakt ook onderdeel uit van het programma 'Groenblauwe gebiedsontwikkelingen'.

1.2 Versterking van natuur en landschap

Niet voor niets wordt de ontwikkeling aangeduid als een natuur- en landschapspark. Wat betreft landschap is de weidsheid en openheid van de Vlagheideberg essentieel. Wat betreft natuur is er sprake van een waardevolle jonge biotoop, die na de afdichting is ontstaan en met name aantrekkelijk is voor (roof)vogels aan de zuidzijde op de berg. Bij de inrichtingsschets van de berg is met deze waarden rekening gehouden (zoals de beperking van de omvang van het zonnepark, gebruik maken van bestaande routes en bundeling van nieuwe routes, behoud van begrazing, afzetten van paden, verdichten van de beplanting). Ook in de directe omgeving van de Vlagheideberg is volop aandacht voor versterking van natuur en landschap zoals nieuwe natuur ten zuiden van MOB Zuid (ca 10 ha), een tweetal Ecologische Verbindingszones (EVZ's) en vermindering van het autoverkeer. Wij zullen actief kansen benutten voor versterking van natuur van de Eerdse Bergen (onthekking, natuurontwikkeling, versterking bosaanplant e.d.). Ten behoeve van de visie en het schetsontwerp is een eerste ecologische quickscan (naar soortenbescherming) uitgevoerd. Onderdeel van de voorbereidende werkzaamheden is een nader onderzoek naar natuur en landschap.

1.3 Voorsortering op beschikbaarheid van budget voor investeringen

De verkenning naar het natuur- en landschapspark heeft geleid tot inzicht in de publieke investeringen en kosten voor beheer en onderhoud. Het plan is eerder als P.M.-post opgenomen in de meerjarenbegroting (Kadernota 2022). Vlagheide is ook benoemd als één van de projecten in het Meerjarenprogramma Groenblauwe gebiedsontwikkelingen 2020-2027. E nu is in TiMM een investeringsbudget van 3,5 mln euro opgenomen als een doorkijk voor 2024. Over dit budget dient nog besluitvorming plaats te vinden maar de realisatie komt hiermee dichterbij.

1.4. Energie in het gebied

Het proces heeft geleid tot nieuwe energie in het gebied dat er (eindelijk) wat gaat gebeuren (bij inwoners van Eerde, omliggende ondernemers met plannen en bij andere stakeholders). Met het openbaar maken van de rapporten in mei 2022 zijn alle geraadpleegde stakeholders benieuwd naar de uitwerking en realisatie van de visie en het schetsontwerp.

1.5 Zoektocht naar marktpartijen

Het resultaat laat zien dat er kansen liggen om als gemeente op zoek te gaan naar marktpartijen die om de berg willen investeren in recreatie en toerisme. Gemeente wordt hiervoor al benaderd.

1.6 Keuze locatie horeca

Vanuit de natuurgeleding (Natuurwerkgroep Eerdse Bergen en reacties uit de stakeholdersbijeenkomsten) zijn er bezwaren geuit tegen de voorgestane locatie. Ook tijdens de beeldvormende avond van de raad zijn hierover vragen gesteld. In de visie is de realisatie van een horeca/Natuurpoort opgenomen in MOB Oost. Ook is aangegeven dat ingeval het zonnepark geen doorgang vindt, een horeca-ontwikkeling in MOB Zuid ook voorstelbaar is. De verwachting is dat er in de eerste helft van 2023 een besluit over het zonnepark komt. Het is belangrijk dat er een zorgvuldige afweging van de locatie van de horeca komt. Hieraan wordt bij de voorbereidende werkzaamheden aandacht besteed en wordt aan de raad bij het investeringsvoorstel een keuze voorgelegd.

1.7 Initiatiefnemer zonnepark kan vooruit

In augustus 2020 heeft het college ingestemd met een verdere verkenning van het initiatief voor een zonnepark op de Vlagheideberg. Initiatiefnemer dient een participatietraject te doorlopen en met een plan van aanpak te komen. Ook zijn aan de initiatiefnemer locatie-specifieke randvoorwaarden meegegeven. Het resultaat van de verkenning maakt het mogelijk voor initiatiefnemer van het zonnepark om het traject te vervolgen. Hiermee wordt de realisatiekansen voor een zonnepark op de berg vergroot, hetgeen bijdraagt aan de klimaatdoelstellingen van de gemeente. Inmiddels is de initiatiefnemer met het participatietraject gestart.

1.8 Kansen voor erfgoed

Vlagheide heeft een historie met WOII (Market Garden, vliegveld Schijndel). Bij de uitwerking van de verkenningen is hieraan aandacht besteed. Dit heeft ook toeristisch-recreatieve component (aandacht voor herdenkingstoerisme).

1.9 Tegengaan wildcrossen

Een recreatieve invulling biedt mogelijkheden tot het tegengaan van overlast in verband met wildcrossen.

1.10 Medewerking Stadsgewest

De gronden van de berg zijn in eigendom van het Stadsgewest 's-Hertogenbosch. De realisatie kan los van de eigendomssituatie worden uitgevoerd. Het Stadsgewest heeft reeds haar medewerking hieraan toegezegd. Zij stelt vooral voorwaarden aan de veiligheid en beheeraspecten.

1.11 Aandacht voor kunst in openbare ruimte

In de cultuurnota die binnenkort naar de raad gaat, wordt ingezet op een verdere stimulering van kunst in de openbare ruimte. Binnen het natuur- en landschapspark wordt hiervoor ruimte geboden. In het TiMM (5.12) is namelijk opgenomen een investering in een kunstwerk (200K). In het voorbereidingskrediet is een bedrag voorzien ter voorbereiding hiervan.

Kanttekeningen

1.1 Kritische houding vanuit stakeholders

Er is sprake van een gedragen visie met uitzondering van de natuurgeleding in de projectgroep. Deze is geen voorstander van een zonnepark op de Vlagheideberg en kan zich niet vinden in de locatie van de Natuurpoort (ligging in gebied, natuurwaarden MOB Oost). Een kritische houding t.a.v. het zonnepark leeft breder dan alleen bij de natuurgeleding.

1.2 Complexe eigendomssituatie

Ondanks de positieve insteek van het Stadsgewest blijft er sprake van een complexe eigendomssituatie. Vanuit Stadsgewest 's-Hertogenbosch zijn er voorwaarden vanuit veiligheid en beheer. Uiteindelijk zal ook de provincie Noord-Brabant met de plannen moeten instemmen (vanuit haar taak voor de eeuwigdurende nazorg).

1.3 Aanwezige waarden en beleidskaders MOB-complexen

MOB-complexen Zuid en Oost herbergen waarden t.a.v. natuur en cultuurhistorie. Deze maken ook onderdeel uit van het Natuurnetwerk Brabant (NNB). Een recreatieve invulling dient hiermee rekening te houden. Ook is het mogelijk dat er compensatie nodig is. Compensatie moet bij voorkeur landen in het gebied Vlagheideberg/Eerdse Bergen.

1.4 Afstemming op besluitvorming over zonnepark

Er dient snel duidelijkheid te komen over de mogelijkheid voor een natuurpoort in MOB-complex Oost vanwege de besluitvorming over het zonnepark. De natuurpoort is een essentieel onderdeel van het succes van het natuur- en landschapspark als Central Park in Meierijstad. Hiervoor is goedkeuring van de provincie nodig. Met een natuurpoort in MOB-complex Oost is ook het zonnepark tegenover MOB-complex Zuid passend. Mocht echter een natuurpoort in MOB-complex Oost niet mogelijk zijn, dan is in de visie als alternatief opgenomen een locatie in MOB-complex Zuid in combinatie met andere recreatieve plannen (golfbaan, verblijfsrecreatie). Als het zonnepark er komt, is deze optie niet meer mogelijk. Voorkomen moet worden dat een natuurpoort in MOB-complex Oost niet door kan gaan en dat met een besluitvorming over het zonnepark het alternatief in MOB-complex Zuid ook is afgesneden.

1.5 Nog geen directe beschikbaarheid van budget voor investeringen

In TiMM een investeringsbudget van 3,5 mln euro opgenomen als een doorkijk voor 2024. Weliswaar komt de realisatie hiermee dichterbij. Maar besluitvorming over de investeringen dient nog separaat plaats te vinden via kadernota's en/of programmabegrotingen.

1.6 Helderheid over mobiliteit en infrastructuur

Met het natuur- en landschapspark zal het bezoek aan het gebied toenemen met naar schatting een factor 3 tot zo'n half miljoen bezoeken per jaar. Dan gaat het vooral om langzaam verkeer (fietsers, wandelaars). Vanwege aanpalende ontwikkelingen (bedrijventerrein Duin-Den Ouden) zal er ook meer vrachtverkeer zijn. Er moet naar de infrastructuur gekeken worden om ervoor te zorgen dat in de toekomst veiligheid voor het langzaam verkeer samen kan gaan met oplossingen voor de infrastructurele vraagstukken rondom het bedrijventerrein.

1.7 Aanvullende investeringen

Het investeringsbedrag van 3,5 mln is bestemd voor de investering in wandelen, fietsen, spelen en natuur- en landschapsversterking op de Vlagheideberg. Met het werkzaamheden zoals beschreven in de startnotitie wordt ook duidelijk welke aanvullende investeringen nodig zijn voor infrastructuur (in combinatie met bedrijventerrein) en natuurontwikkeling (aankoop en inrichting gronden). Resultaat van deze voorbereidende werkzaamheden is dat inzicht wordt verkregen in deze kosten/investeringen en de financiering hiervan.

Communicatie

Met het collegebesluit op 3 mei 2022 zijn de 3 rapporten openbaar gemaakt en is de raad geïnformeerd middels een Raadsinformatiebrief (RIB). Digitale versies van de rapporten zijn destijds in mei 2022 op de website van de gemeente geplaatst maar inmiddels weer verwijderd. Met de instemming van de visie door het college en de besluitvorming door de gemeenteraad worden de rapporten weer online gezet.

Van belang voor de besluitvorming is om kennis te nemen van het gedegen participatietraject met relevante belanghebbenden bij de totstandkoming van de visie en schetsontwerp:

- Brede projectgroep met interne medewerkers en externe stakeholders (dorpsraad Eerde, natuurwerkgroep Eerdse Bergen en Vereniging Vlagheide).
- Uitgebreid participatietraject met gesprekken met belanghebbenden (omwonenden, bedrijven, initiatiefnemers met plannen).
- Individuele en collectieve (online) gesprekken met omwonenden, ondernemers, initiatiefnemers met plannen.
- Extra overleg met natuurorganisaties.
- Intensieve betrokkenheid van de initiatiefnemer van het zonnepark.
- Afstemming met Stadsgewest 's-Hertogenbosch.
- Presentatie van het plan in een openbare vergadering van de dorpsraad Eerde op 12 mei 2022.
- Openbare beeldvormende avond op 9 februari 2023.

Duurzaamheid

Realisatie van het natuur- en landschapspark draagt bij de klimaatdoelstellingen van de gemeente (extra natuurontwikkeling ten zuiden van MOB Zuid, EVZ's rondom Vlagheideberg), minder autoverkeer en stimulering fietsen). Als Central Park voor haar inwoners draagt het bij aan een gezond leefklimaat.

Financiële toelichting

In het door de raad onlangs vastgestelde besluit Thuis in Meierijstad Mijlpalen 2023 – 2026 (TiMM) is als onderwerp 5.12 de aanleg van het natuur- en landschapspark Vlagheideberg opgenomen met in 2023 de voorbereiding en in 2024 de realisatie van het publieke deel van de investeringen en de uitvraag naar private partijen. In 2025 en 2026 vindt de verdere uitwerking met private partijen plaats.

Bij het vaststellen van de programmabegroting 2023 (inclusief TiMM) is voor Vlagheide geen bedrag beschikbaar gesteld. De investering van € 3,5 miljoen maakt onderdeel uit van het MeerjarenInvesteringsPlan (MIP) 2024-2027 en wordt overwogen bij de kadernota 2024. Ook zijn de kapitaallasten van deze investering niet verwerkt in de begroting 2023 en verder. Het benodigde investeringsbedrag van 3,5 mln euro is in TiMM als doorkijk voor 2024 opgenomen. Onderdeel hiervan is een bijdrage aan kunst en cultuur op en/of om de Vlagheideberg (€ 200.000,-). Besluitvorming over de investeringen vindt separaat plaats via kadernota's en/of programmabegrotingen.

Ter voorbereiding is in 2023 een budget nodig van 300K voor projectleiding en diverse onderzoeken (naar technische, beheersmatige en financiële aspecten, uitwerking van definitief ontwerp en bestekken, vergunningen). Ook zal de projectleiding aansluiten op de voorgenomen uitwerking van het mobiliteitsplan voor ontwikkelingen rondom bedrijventerrein Duin en in bijzonder Den Ouden. Dekking van deze kosten is niet voorzien in TiMM. De raad wordt voorgesteld een voorbereidingskrediet van € 300.000 beschikbaar te stellen via een afzonderlijk raadsvoorstel. De jaarlijkse kapitaallasten hiervan bedragen € 13.000 (afschrijvingslast is € 10.000 en rentelast is € 3.000 per jaar) vanaf 2024. Voor de kapitaallasten van deze investering is geen dekking aanwezig. Daarom is het voorstel de raad hierbij te adviseren dit bedrag ten laste van het exploitatieresultaat te brengen.

Bij de kadernota 2024 wordt een verzoek gedaan tot het beschikbaar stellen van de volledige investering. Vooralsnog is dit een bedrag van € 3,2 miljoen (€ 3,5 miljoen MIP 2024-2027 -/- voorbereidingskrediet € 300.000). Vanwege ontwikkelingen, denk bijvoorbeeld aan de prijsstijgingen, kan dit een ander bedrag worden.

Planning

In het rapport '*Gemeente Meierijstad, natuur- en landschapspark Vlagheideberg, Visie en schetsontwerp*' is een realisatie in 2024 opgenomen.

In TiMM wordt hieraan vastgehouden (onderwerp 5.12):

In 2023 werken we aan: de uitwerking van het publieke deel natuur- en landschapspark Vlagheideberg in een inrichtingsplan (Definitief Ontwerp en bestekken). In de plannen voor de Vlagheideberg nemen we de realisatie van een kunstwerk op. (5.10.1) In 2024 starten we met de realisatie van publieke deel investeringen natuur- en landschapspark Vlagheideberg en de uitvraag naar private partijen inclusief selectieproces. In 2025 en 2026 vindt de verdere uitwerking met private partijen plaats.

Onderdeel van de besluitvorming door college middels deze adviesnota is een startnotitie met een plan van aanpak voor alle voorbereidende werkzaamheden voor 2023, zodat eind 2023 een besluit over de 3,5 mln euro kan plaatsvinden en in 2024 de investering in het natuur- en landschapspark wordt gerealiseerd.

Rechtsbescherming

Niet van toepassing.

Monitoring en evaluatie

Onderdeel van taken ambtelijke inzet.

Bijlage(n)

- 'Gemeente Meierijstad, natuur- en landschapspark Vlagheideberg, Visie en schetsontwerp'
- 'Doorontwikkeling toeristisch-recreatief concept Vlagheide tot een natuur- en landschapspark'
- 'Globale kostenraming natuur- en Landschapspark Vlagheide'
- 'Quicksan soortenbescherming Vlagheideberg Meierijstad'

Ter inzage documenten

Niet van toepassing.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van de gemeente Meierijstad,

De secretaris,

De burgemeester,

Drs. M.G.C. Wilms –Wils RA

ir. C.H.C. van Rooij

De raad van de gemeente Meierijstad,

Gezien het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 7 maart 2023

Besluit gemeenteraad:

- Met visie en schetsontwerp natuur- en landschapspark Vlagheideberg in te stemmen.
- Met een voorbereidingskrediet van € 300,000,- in te stemmen. De kapitaallasten hiervan (zijnde € 13.000,-) ten laste te brengen van het exploitatieresultaat.

Aldus besloten in zijn openbare vergadering van 6 april 2023

De raad voornoemd,
De griffier,

De voorzitter,

A.F.J. Franken MSc

ir. C.H.C. van Rooij